

Diarienummer: 0064/16

Handläggare: Elif Koman André
Tel: 031-368 54 57
E-post: elif.koman.andre@gshab.goteborg.se

Yttrande över Business Region Göteborgs förslag till Klimatprotokoll för Göteborg

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Avstå från att yttra sig angående förslag till klimatprotokoll.
2. Översända ärendet till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav i juni 2013 BRG i uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg med anledning av en motion väckt av Helene Odenljung (L) och Axel Darvik (L). Utredning och förslag till klimatprotokoll har utarbetats av BRG och överlämnats till kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret har översänt förslag till klimatprotokoll till Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB för yttrande. Yttrande har även begärts av miljö- och klimatnämnden.

Stadshus ABs bedömning

Mot bakgrund av att BRG i Göteborg Stads budget 2017 fått i uppdrag att starta ett klimatprotokoll i samverkan med näringslivet, avstår styrelsen från bedömning och ställningstagande.

Bilagor

1. Yttrande över motion av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg
2. BRGs utredning 2016-02-08
3. BRGs underlag för beslut 2016-04-18

Handling 2013 nr 41

Yttrande över motion av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från MP, S, V, M, FP och KD i skrivelse den 6 mars 2013 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Business Region Göteborg får i uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg och söka samverka med organisationer och företag. Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljöprogram.
2. Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen för beslut senast i juni 2013 så att det är möjligt att länka in i processen för miljöprogrammet.
3. Den av Helene Odenjung och Axel Darvik väckta motionen ska därmed anses besvarad.

Göteborg den 6 mars 2013
Göteborgs kommunstyrelse

Anneli Hulthén

Jonas André

Motion angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg

Staden har svårt att nå det prioriterade budgetmålet ”att bli en klimatneutral stad”. Ett klimatprotokoll för företag och organisationer i Göteborg kan bli ett viktigt bidrag till att minska stadens klimatpåverkan. Det kan vara ett sätt att nå den så kallade icke-handlande delen av Göteborgs näringsliv.

Resurserna i klimatarbetet är begränsade. Därför är det bra att använda BRGs goda kontakter med näringslivet för att utreda hur ett klimatprotokoll i Göteborg ska utformas. Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljöprogram, som just nu arbetas fram. I uppdraget är det också viktigt att ta hänsyn till pågående projekt och befintliga samarbetsstrukturer.

Klimatprotokollet kan med fördel samordnas med det kommande miljöprogrammet för att uppnå synergieffekter och underlätta styrningen av klimatarbetet. BRG är redan ansvarig för två övergripande åtgärder i miljöprogrammet: ett hållbarhetsindex för näringslivet samt utveckla green Gothenburg-konceptet.

Uppföljningen av arbetet och dess resultat bör samordnas så den kan ingå i stadens Miljörapport.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

- att ge BRG i uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg och söka samverka med organisationer och företag. Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljöprogram.
- att uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen för beslut senast i juni 2013 så att det är möjligt att länka in i processen för miljöprogrammet
- att anse motionen besvarad

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2012-09-14
Reviderat 2013-01-15
Diarienummer 0653/12
Repronummer 24/13

Stadsledningsstaben

Stadsutveckling, Klimat och Miljö
Hedwig Andrén
Telefon 368 02 33
E-post: hedwig.andren@stadshuset.goteborg.se

Motion av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg H 60/12

Motionen

Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) föreslår i en motion till kommunfullmäktige angående Klimatprotokoll för Göteborg att fullmäktige beslutar:

att ge Miljö- och Klimatnämnden i uppdrag att utreda formen för ett lokalt klimatprotokoll och söka samverka med organisationer och företag i Göteborg

att uppdraget redovisas i kommunstyrelsen för beslut senast i februari 2013.

Göteborgs stad har inlett sitt arbete för att minska sina egna utsläpp av koldioxid. Snart behandlas Göteborgs Stads Miljöprogram. Stadens organisation är stor, men det finns många fler aktörer i staden och genom att ta initiativ till ett lokalt klimatprotokoll skulle Göteborgs Stad ge alla deltagare möjlighet att bidra med sin egen kunskap samtidigt som det ges stor potential till utveckling av ny kunskap som drastiskt kan minska den negativa klimatpåverkan lokalt.

Folkpartiet liberalerna vill att företag och organisationer, med Göteborgs Stad i spetsen, samarbetar kring ett eget lokalt klimatprotokoll, som syftar till att sänka energianvändningen och minska klimatpåverkan i staden.

Ärendet återremitterades till stadsledningskontoret av kommunstyrelsen den 24 oktober 2012 § 738 för yttrande av Business Region Göteborg AB. Remissvaret har lagts till i detta tjänsteutlåtande.

Remissinstanser

Motionen remitterades till miljö- och klimatnämnden och Business Region Göteborg AB. Remissinstansens svar framgår i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Miljö- och klimatnämnden	Yrkande (FP) med stöd av hela nämnden. Avstyrker uppdraget till Miljö- och Klimatnämnden men förordar att Business Region Göteborg AB får	

	uppdraget med stöd av Miljöförvaltningen.	
Business Region Göteborg AB	Vill utreda formen för ett Klimatprotokoll i förhållande till organisation och budget, anpassning till pågående verksamheter mm. Eventuellt även undersöka intresset av ett frivilligt åtagande från privata företag.	Företagsklimatet kan påverkas i positiv riktning med ett bra gemensamt arbete i frågan.

Ekonomiska konsekvenser

En utredning av förslaget bör rymmas inom Business Region Göteborg AB:s ram.

Stadsledningskontoret

Om fullmäktige bifaller motionen bör även beslut tas om när utredningen ska redovisas till kommunstyrelsen då datumet blivit senarelagt.

Barnperspektivet

Det har stor betydelse att utsläppen av koldioxid minskar för barnens hälsa både i dagsläget och i framtiden.

Jämställdhetsperspektivet

Minskade koldioxidutsläpp påverkar alla människor likvärdigt.

Mångfaldsperspektivet

Minskade koldioxidutsläpp påverkar alla människor likvärdigt.

Miljöperspektivet

Det är angeläget att klimatåtgärder sker med så brett engagemang som möjligt i samhället.

Omvärldsperspektivet

Andra kommuner som redan arbetar med liknande strukturer är till exempel Uppsala, Väsby och Stockholm.

Uppsala har sedan 2010 ett Klimatprotokoll där idag 25 lokala företag och organisationer och offentliga verksamheter samarbetar för att minska sin respektive klimatpåverkan. Deltagarna sätter egna mål utifrån en nulägesanalys och bestämmer åtgärder på årsbasis.

I Stockholm driver man sedan år 2007 Klimatpakten, en samverkan mellan staden och näringslivet. Idag deltar 166 företag som sätter egna individuella mål utifrån sina respektive villkor. Staden står bland annat för en årlig uppföljning av arbetet.

Bilaga 1 *Motionen*

Bilaga 2 *Miljö- och klimatnämndens handlingar*

Bilaga 3 *Business Region Göteborg AB:s handlingar*

Stadsledningskontoret

Hedwig Andrén

Ulf Högberg

Folkpartiet Liberalerna

Göteborg den 19 mars 2012

***Motion till kommunfullmäktige av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP)
angående Klimatprotokoll för Göteborg***

I Köpenhamn vid FN:s klimatkonferens fastslogs att den globala temperaturökningen inte får bli högre än två grader och att de globala utsläppen måste minska. Resultatet blev inte alls vad många hoppades på. De olika utfästelser som olika länder gjorde innan och under mötet finns med i slutprotokollet, men det finns inga bindande krav. EU har lovat en 20 % minskning till år 2020. Vi ser det gemensamma arbetet inom EU som ett av de viktigaste medlen för att kunna värna miljön. Miljöförstörelsen gör inte halt vid nationsgränserna, men även om utmaningen är global, så är utsläppen lokala.

Folkpartiet liberalerna vill att företag och organisationer, med Göteborgs stad i spetsen, samarbetar kring ett eget lokalt klimatprotokoll, som syftar till att sänka energianvändningen och minska klimatpåverkan i staden. Göteborgs stads fastlagda klimatmål är att "år 2050 ha en hållbar och rättvis utsläppsnivå för koldioxid", dvs. nivån måste ligga under 1,9 ton koldioxidekvivalenter per person och år. Miljöförvaltningens *Miljörapport 2010 – en beskrivning av miljö tillståndet i Göteborg* fastslår med en tydlig sur gubbe ☹ och pilnedåt ↓ att det lokala klimatmålet kommer att vara mycket svårt att nå och trenden är negativ. Mer måste till innan Göteborg blir klimatneutralt.

Göteborgs stad har inlett sitt arbete för att minska sina egna utsläpp av koldioxid. Snart behandlas Göteborgs stads Miljöprogram. Stadens organisation är stor, men det finns många fler aktörer i staden och genom att ta initiativ till ett lokalt klimatprotokoll skulle Göteborgs stad ge alla deltagare möjlighet att bidra med sin egen kunskap samtidigt som det ges stor potential till utveckling av ny kunskap som drastiskt kan minska den negativa klimatpåverkan lokalt.

Vår förhoppning är att kombinationen mellan organisationernas egen expertis och kommunens kunskap om de lokala förutsättningarna för en effektiv klimatutveckling ska ge en hävstångseffekt som gynnar utvecklingsarbetet och sporrar fler att ta sitt ansvar i klimatarbetet. Ett lokalt klimatprotokoll synliggör också vikten med att alla kan göra en insats för att minska sin egen negativa klimatpåverkan.

Uppsala kommun påbörjade sitt lokala klimatprotokollsarbete under 2010 i vilket de 17 deltagande lokala organisationerna har gjort en kartläggning över sin energianvändning och klimatpåverkan. Resultatet sammanställdes och utifrån detta sätts nya mål och åtgärder tas fram varje år framöver. Vi ser att Uppsalas arbete kunde vara en inspiration för Göteborgs stads eget klimatprotokollsarbete.

Med anledning av ovan föreslås fullmäktige besluta:

- Att ge Miljö- och klimatnämnden i uppdrag att utreda formen för ett lokalt klimatprotokoll och söka samverka med organisationer och företag i Göteborg.
- Att uppdraget redovisas i kommunstyrelsen för beslut senast i februari 2013.

Helene Odenjung (FP)

Axel Darvik (FP)

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

Översända yrkande samt förvaltningens tjänstutlåtande som eget yttrande

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

Yrkande FP med stöd av hela miljö- och klimatnämnden

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum 2012-08-29

Yttrande till kommunstyrelsen

Motion av Helene Odenljung /FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg H 60/12

§ 93, 05025/12

Sammanfattning

Folkpartiet liberalerna föreslår att utreda formen för ett lokalt klimatprotokoll som ska motivera och stödja lokala företag och organisationer i sitt arbete för effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan.

Det lokala miljömålet Begränsat Klimatpåverkan bedöms idag att vara mycket svårt att nå och utvecklingen går för sakta. Bland annat saknas det åtgärder som påverkar utsläppen från den icke-handlande delen av näringslivet, dvs de verksamheter som inte omfattas av EUs system med utsläppshandel. Ett klimatprotokoll kan framförallt vara en meningsfull åtgärd för att nå ut till just dessa aktörer.

Andra kommuner i Sverige har redan påbörjat liknande samarbetsformer, bland dessa är Uppsala, Stockholm och Väsby. Ett växande antal företag visar sitt intresse och pågående arbete börjar ge resultat.

Eftersom det är angeläget att klimatåtgärder sker med så brett engagemang som möjligt i samhället skulle förvaltningen kunna hålla i ett nätverk för intresserade företag, på motsvarande sätt som i Uppsala. Vid en eventuell utredning om formen för ett klimatprotokoll bör hänsyn tas till pågående projekt och befintliga samarbetsstrukturer. Det är också viktigt att väga detta behov av resurser mot andra angelägna arbetsuppgifter inom klimatområdet.

Underlag för beslut

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande med diarienummer 05025/12 daterad den 21 augusti 2012.

Yrkande

Axel Darvik (FP) med stöd av hela nämnden: Vi delar i stort förvaltningens förslag till remissvar. På en punkt vill vi däremot göra en viss justering. Vi tror att den samordnande funktionen med kontakterna till näringslivet bäst sköts av Business Region Göteborg eller någon annan part med erfarenhet av näringslivssamarbete. Miljöförvaltningen kan då få en roll som kunskapspartner i samarbetet för att ge klimatprotokollet en kompetensmässig höjd. Vi delar i övrigt fullt ut förvaltningens synpunkter och vill särskilt betona vikten av att de erfarenheter som finns från tidigare projekt inom Göteborgs Stad skall tas till vara vid utformningen av klimatprotokollet. Förslag till beslut: Att översända detta yrkande som nämndens yttrande tillsammans med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Beslut

Miljö- och klimatnämnden översänder yrkande från Axel Darvik (FP) tillsammans med förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande i ärendet.

Protokollet skickas till:

Kommunstyrelsen

Vid protokollet

Agneta Lundin Dahlberg

2012-09-06

Ordförande

Kia Andreasson

Justerare

Axel Darvik

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2012-07-06
Diarienummer 05025/12

Stadsmiljöavdelningen

Peter Krahl
Telefon , 031 368 37 91
E-post: peter.krahl@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen

Motion av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg H 60/12

Stadsledningskontoret har sänt över remissen till miljö- och klimatnämnden för yttrande senast den 31 augusti 2012.

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.

Sammanfattning

Folkpartiet liberalerna föreslår att utreda formen för ett lokalt klimatprotokoll som ska motivera och stödja lokala företag och organisationer i sitt arbete för effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan.

Det lokala miljömålet Begränsat Klimatpåverkan bedöms idag att vara mycket svårt att nå och utvecklingen går för sakta. Bland annat saknas det åtgärder som påverkar utsläppen från den icke-handlande delen av näringslivet, dvs de verksamheter som inte omfattas av EUs system med utsläppshandel. Ett klimatprotokoll kan framförallt vara en meningsfull åtgärd för att nå ut till just dessa aktörer.

Andra kommuner i Sverige har redan påbörjat liknande samarbetsformer, bland dessa är Uppsala, Stockholm och Väsby. Ett växande antal företag visar sitt intresse och pågående arbete börjar ge resultat.

Eftersom det är angeläget att klimatåtgärder sker med så brett engagemang som möjligt i samhället skulle förvaltningen kunna hålla i ett nätverk för intresserade företag, på motsvarande sätt som i Uppsala. Vid en eventuell utredning om formen för ett klimatprotokoll bör hänsyn tas till pågående projekt och befintliga samarbetsstrukturer. Det är också viktigt att väga detta behov av resurser mot andra angelägna arbetsuppgifter inom klimatområdet.

Ärendet

I motionen föreslår Folkpartiet liberalerna att utreda formen för ett lokalt klimatprotokoll med syfte att minska energianvändningen och klimatpåverkan i staden. Klimatprotokollet innebär samarbete och kunskapsutbyte mellan Göteborgs Stad och lokala företag och organisationer. På det sättet ska även andra aktörer än stadens organisation kunna bidra till att nå våra lokala miljömål för 2050. Detta anses som nödvändigt eftersom det lokala klimatmålet i dagsläget bedöms att vara mycket svårt att nå.

I motionen nämns klimatprotokollet i Uppsala kommun som en möjlig förebild. Där har 15 lokala organisationer och företag ingått ett samarbete och gjort åtagande som bland annat att

- systematiskt arbeta för minskad klimatpåverkan,
- ta fram egna klimatmål,
- genomföra och redovisa klimatåtgärder,
- samarbeta med de övriga deltagarna och bidra med kompetens,
- kommunicera klimatfrågan och arbetet inom protokollet.

Förvaltningens synpunkter

Det lokala miljömålet Begränsad Klimatpåverkan bedöms att vara mycket svårt att nå så som utvecklingen ser ut idag. Många åtgärder har tagits fram och en del håller på att genomföras. Åtgärderna som staden driver avser ofta staden som organisation, och endast i mindre omfattning staden som geografiskt område, förutom när det gäller transporter. Att inkludera lokala företag och organisationer i stadens klimatarbete är därför en önskvärd åtgärd för att nå fler områden än i idag. Samarbete och kunskapsutbyte mellan stadens organisation och aktörer från näringslivet kan leda till minskad energianvändning och minskat utsläpp av växthusgaser.

Att arbeta inom ett klimatprotokoll ger företagen en möjlighet att marknadsföra sina insatser för miljön. Engagemanget syns på hemsidor, i rapporter och pressmeddelanden. Genom att dela ett mål med andra företag, genom kunskapsutbyte och genom samverkan med kommunen och andra deltagare blir det lättare att komma igång med ett systematiskt klimatarbete och arbetet blir mer effektivt. Bra resultat kan sedan motivera fler företag till att antingen delta i protokollet eller att påbörja sitt klimatarbete på egen hand.

I en utredning om formen för ett klimatprotokoll bör man ta hänsyn till redan befintliga samarbetsformer som till exempel vårt arbete med miljödiplomer. Dessutom bör utredningen även ta hänsyn till att det finns andra uppdrag inom klimatområdet som har hög prioritet och som inte bör dräneras på resurser.

Omvärldsanalys – Exempel från andra kommuner

Andra kommuner som redan arbetar med liknande strukturer är till exempel Uppsala, Väsby och Stockholm.

Uppsala har sedan 2010 ett Klimatprotokoll där idag 25 lokala företag och organisationer och offentliga verksamheter samarbetar för att minska sin respektive

klimatpåverkan. Deltagarna sätter egna mål utifrån en nulägesanalys och bestämmer åtgärder på årsbasis.

I Stockholm driver man sedan år 2007 Klimatpakten, en samverkan mellan staden och näringslivet. Idag deltar 166 företag som sätter egna individuella mål utifrån sina respektive villkor. Staden står bland annat för en årlig uppföljning av arbetet.

Klimatavtal Väsby startades 2009 och har som mål att ha 50 deltagande företag år 2014. Som i Uppsala rapporterar deltagande organisationer uppgifter om energianvändningen och åtgärder för att minska denna. Åtgärder och minskad energianvändning följs upp varje år. Förutom energianvändning i form av värme och el ska organisationer också fylla i uppgifter om bland annat sina fordon, förbrukning av drivmedel och resepolicy.

Protokollets bidrag till måluppfyllelsen

Det är mycket svårt att bedöma vilken effekt protokollet kan ha i procent eller MWh. Effekten är helt beroende av antal deltagare, målsättning och de individuella förutsättningarna. Men eftersom klimatpåverkan av den icke-handlande delen av näringslivet, dvs de verksamheter som inte omfattas av EUs system med utsläppshandel, är svår att påverka är varje bidrag en framgång. Generellt kan man utgå ifrån att potentialen i vissa branscher är mycket hög och att åtgärderna kan ge snabb effekt. En sekundär effekt kan bli att företagens anställda blir mer engagerade i energifrågor och kan sprida kunskapen även på privat nivå. Andra företag och människor kan bli inspirerade.

Kopplingar till andra projekt och verksamheter

Det pågår strategiskt klimatarbete på många ställen inom stadens organisation. Som mest relevant i samband med motionen kan nämnas arbetet med energieffektiviseringsstrategin(EES) och arbetet med att ta fram ett miljöprogram och en klimatstrategi. Det föreslagna protokollet motsvarar i grova drag samarbetsformen inom EES med skillnaden att protokollet riktar sig till privata företag och organisationer.

En erfarenhet från arbetet med energieffektivisering inom Göteborgs Stad är att samordningen är tidskrävande. Detta lär även stämma in på samordningen av klimatprotokollet. Resursfrågan är därför en viktig del i utredningen om protokollets form. Det finns andra uppdrag med hög prioritet som inte bör dräneras på resurser.

Ett arbete med klimatprotokollet skulle kunna ske i samverkan med Business Region Göteborgs verksamhet. De har ett brett kontaktnät och protokollet skulle bidra till visionen om en hållbar tillväxt och till verksamhetsidén att bidra till företagens affärsutveckling och konkurrenskraft.

Alternativ

Det är inte självklart att åtgärderna inom ramen för protokollet inte skulle genomföras av företagen ändå, även om protokollet inte fanns. Det finns andra drivkrafter för företag att minska sin miljöpåverkan. Många energibesparande åtgärder ger en ekonomisk vinst genom minskade utgifter för el och värme. Dessutom är många företag angelägna om att skaffa sig en grön profil för en bättre marknadsföring och det finns andra kanaler än stadens.

Ett alternativ är att överlåta klimatengagemanget till det enskilda företaget och marknaden utan någon samverkan och utbyte. Med tiden kan det hända att striktare utsläppsminskning regleras via lagstiftning. Gentemot detta alternativ garanterar införandet av ett klimatprotokoll att klimatarbetet påbörjas snarast och i en samordnad form som tillåter en mer noggrann uppföljning.

Eftersom det är angeläget att klimatåtgärder sker med så brett engagemang som möjligt i samhället skulle förvaltningen kunna hålla i ett nätverk för intresserade företag, på motsvarande sätt som i Uppsala. Våra erfarenheter från Miljödiplomeringen kan tas tillvara. Vissa åtgärder som leder till energibesparingar finns där redan idag. Vi skulle också kunna se över kriterierna i diplomeringen för att undersöka möjligheten till ett tydligare fokus på klimatfrågor. Men diplomeringen ingår i det nationella nätverket Svensk miljöbas och kriterierna måste samordnas inom det.

Göteborg den 21 augusti 2012

Christina Börjesson
Direktör

Ann-Marie Ramnerö
Avdelningschef

Bilaga Motionen
Länkar till Uppsalas Klimatprotokoll och Stockholms Klimatpakt
Uppsalas Klimatprotokoll 2010

Länk till Uppsalas klimatprotokoll:

<http://www.uppsala.se/sv/Boendemiljotrafik/Miljo--halsa/Miljo-klimat-och-hallbar-utveckling/Klimatprotokollet/>

Länk till Stockholms Klimatpakt

<http://www.stockholmsklimatpakt.se/om-klimatpakten/>

Länk till Klimatavtal Väsby

<http://www.upplandsvasby.se/2/samhallsutveckling-trafik-och-teknik/klimat-och-miljo/miljo--och-klimat-i-samverkan/fakta-om-klimatavtal-vasby.html>

**BUSINESS REGION
GÖTEBORG**

4

§ 9 Fastställande av delegationsordning och attesträtt

Eva-Lena Albihn föredrog ett till styrelsen utsänt förslag till delegationsordning och attesträtt.

Styrelsen beslutade att fastställa Delegationsordning och Attesträtt i enlighet med förslag. Styrelsen uppdrog vidare åt VD att återkomma med en genomgång av dokumenten där kopplingen till stadens policy framgår.

Ett underlag för föredragningen bilägges protokollet.

§ 10 Remissyttrande – motion angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg

Patrik Andersson föredrog ett remissyttrande över rubricerade motion. Styrelsen beslutade att mot bakgrund av yttrandet anse motionen besvarad.

§ 11 Remissyttrande – förslag till Göteborgs Stads miljöprogram 2013 – 2020 med handlingsplan för miljömålen

Patrik Andersson föredrog ett förslag till remissyttrande och förslag till Göteborgs stads miljöpolicy 2013.

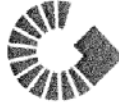
Styrelsen beslutade att anta det av VD framtagna yttrandet. Styrelsen beslutade samtidigt att partigruppen ges möjlighet att snarast och senast den 10 december 2012 inge särskilda yttranden att foga till protokollet.

§ 12 VD-rapport

Patrik Andersson föredrog en i förväg utsänd rapport.

Business Region Göteborg AB

Box 11119, SE-404 23 Göteborg, Sweden. Visiting address: Norra Hamngatan 14, 411 14 Göteborg Sweden.
Telephone office +46 31-61 24 02. Telefax +46 31-61 24 01. info@businessregion.se www.businessregion.se

BUSINESS REGION GÖTEBORG

0344/12
B.S

Yttrande från Business Region Göteborg AB (BRG) angående - Motion av Helene Odenjung (FP) och Axel Darvik (FP) angående lokalt klimatprotokoll för Göteborg H 60/12.

Sammanfattning

Folkpartiet liberalerna föreslår att utreda formen för ett lokalt "klimatprotokoll" som ska motivera och stödja lokala företag och organisationer i sitt arbete för effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan.

BRGs synpunkter

Vårt yttrande tar i huvudsak utgångspunkt i ev. påverkan på näringsliv och företagsklimatet. Förslaget ställs också i relation till BRGs vision om hållbar tillväxt samt våra strategiska mål.

Ett frivilligt åttagande från näringslivet i ett samarbete med Göteborg Stad och därmed stadens verksamheter för ett "klimatprotokoll" bedöms kunna bidra till en viss minskning av energianvändningen och de klimatpåverkande utsläppen hos de deltagande företagen.

Vi bedömer också att företagsklimatet kan påverkas i positiv riktning med ett bra gemensamt arbete i frågan. Varumärket för deltagande företag kan också stärkas då de kan profilera sig som klimatsmarta tillsammans med Göteborg Stad. I arbetet med "klimatprotokollet" kan även samarbetet mellan företagen utvecklas där det finns synergier, vilket kan utmynna i t.ex. demonstrations- och utvecklingsprojekt tillsammans med BRG.

Införandet av "klimatprotokoll" kan bidra till hållbar tillväxt – ekonomisk tillväxt, social hållbarhet och miljö/klimatmässig hållbarhet, vilket är BRGs vision. Det kan också bidra till BRGs strategiska mål att marknadsföra staden/regionen med en miljöprofil.

En utredning kring formen för ett klimatprotokoll bör dock göras. Frågor som bör behandlas är: Organisation och budget, anpassning till pågående verksamheter t.ex. Green Gothenburg, Stadens Klimatstrategi och Miljöprogram, koppling till Miljödiplomering, erfarenheter från tidigare liknande projekt, erfarenheter andra städer osv. Ev. en enkät riktade till ett antal företag för att ta redan på intresset för ett frivilligt åtagande.

Ärendet har beretts av:

Maria Strömberg – chef Affärsdriven Miljöutveckling
Bernt Svensén – projektledare Ecoex och Green Gothenburg

Ärendet är styrelsebehandlat den 26 nov 2012 – se bifogat protokoll.

Göteborg 2012-11-19

Patrik Andersson, VD Business Region Göteborg AB

**BUSINESS REGION
GÖTEBORG**

2016-02-08

Till
Styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärende: Utredning angående klimatprotkoll

Se bifogat TU.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås beslutar att:

Förorda ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag.

- Att ett klimatprotokoll baseras på internationella standarder
- Att arbetet med ett klimatprotokoll läggs i en fristående samägd organisation i delat värdskap med andra organisationer

I enlighet med bifogad beskrivning föreslås skrivelsen vara behandlad.

Business Region Göteborg AB

Patrik Andersson
VD

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2016-02-08

Ansvarig
Bernt Svensén

Beslut om utredning angående klimatprotokoll

Förslag till beslut

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutar att:

Förorda ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag.

- Att ett klimatprotokoll baseras på internationella standarder
- Att arbetet med ett klimatprotokoll läggs i en fristående samägdd organisation i delat värdskap med andra organisationer

Sammanfattning

Kommunstyrelsen i Göteborgs stad gav i juni 2013 Business Region Göteborg i uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg och söka samverka med organisationer och företag. Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljömål.

I utredningen (bilaga 1) görs ett antal ställningstaganden och val som behövs för att starta ett klimatsamarbete. BRG har låtit ta fram två förstudier som grund för utredningen. Den första förstudien behandlar svenska städers klimatsamarbete med företag. Den andra är en fördjupad förstudie om klimatsamarbete baserat på internationella mätverktyg.

I september 2014 antogs klimatprogrammet av kommunfullmäktige i Göteborg. Ambitionen är att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimatproblem. För att nå målet behövs handling från såväl näringslivet som medborgarna. Göteborg vinner WWFs tävling 2015 och blir Sveriges klimatstad. Under hösten 2015 påbörjar staden sin rapportering som följer den internationella standarden Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC). Såväl företag som städer kan använda internationella verktyg. Företag och organisationer använder sig av Green House Gas Protocol (GHG Protocol) och städer och regioner använder GPC.

Det finns flera drivkrafter för företagen att delta i ett klimatsamarbete. I grunden är det affärsmässiga drivkrafter men det finns också andra som belyses i utredningen.

Det finns två modeller att välja emellan för att starta ett klimatsamarbete. Den första är den modell som andra svenska städer arbetar utifrån. Den andra modellen baseras på att företagen använder internationell standard - GHG protocol. Båda modeller anses kunna ge ett betydande bidrag till stadens arbete att minska de klimatpåverkande utsläppen. Utredning anser dock att ett klimatsamarbete med internationella standarder bäst ansluter till Göteborg stads ambitiösa klimatarbete och stadens användande av GPC.

Det andra ställningstagandet gäller värdskapet - klimatsamarbete i stadens regi alternativt i fristående organisation. Utredningen förordar delat värdskap med andra organisationer i en fristående samägd organisation för klimatprotokoll. Det senare alternativet har flera fördelar framför det första då ett gemensamt ansvar ger bättre förutsättningar för att skapa engagemang hos näringslivet.

Utredningen föreslår att ett samarbete geografiskt gäller för företag verksamma i Göteborg och förordar att på sikt låta den geografiska utsträckningen omfatta företag inom Göteborgsregionen och i det längre perspektivet Västragötalandsregionen.

Ekonomiska konsekvenser

Det kommer att behövas en väl bemannad organisation för att driva ett klimatprotokoll. Kostnaderna (baserat på förstudiernas beräkningar) för detta uppskattas till två till tre miljoner per år (under en treårs period). Utredningen bedömer att det behövs en person på heltid för att samordna starta upp ett klimatprotokoll. Kostnaden uppskattas till 500 000 kr.

KLIMATPROTOKOLL OCH OLIKA PERSPEKTIV

Barnperspektivet

Insatser som stimulerar minskningar av klimatpåverkande gaser ger en ökad trygghet för barn och ungdomar och deras framtid och liv. Klimatprotokollet har fokus på energi och energieffektivisering men också förändrad och minskad konsumtion i syfte att minska klimatpåverkan. Åldersgruppen barn och unga är en viktig målgrupp.

Jämställdhetsperspektivet

Ett klimatsamarbete i form av ett klimatprotokoll berör både män och kvinnor i olika åldrar i samma utsträckning. Energi och energieffektivisering men också förändrad och minskad konsumtion i syfte att minska klimatutsläppen påverkar såväl kvinnor som män.

Mångfaldsperspektivet

Ett klimatsamarbete i form av ett klimatprotokoll berör människor oavsett kön, ålder, familjesituation, etnisk bakgrund, sexuell läggning, funktionshinder, religion eller annan trosuppfattning i samma utsträckning. Energi och energieffektivisering men också förändrad och minskad konsumtion i syfte att minska klimatutsläppen påverkar gruppen.

Miljöperspektivet

Ett klimatprotokoll bidrar till att uppnå såväl Göteborgs stads klimatmål, som regionens och Sveriges. Det bidrar också till att Europa 2020-strategins tre miljömål uppfylls: 20 % mindre växthusgasutsläpp, 20 % ökning av förnyelsebar energi, 20 % ökning av energieffektivitet.

Omvärldsperspektivet

Ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag bidrar till att öka kännedomen både nationellt och internationellt om Göteborg och näringslivet i ett unikt samarbete. Samarbetsmodellen och resultaten kan spridas i ett stort antal internationella nätverk för så väl städer som näringsliv.

BUSINESS REGION GÖTEBORG

Utredning klimatprotokoll

Utredning av klimatprotokoll för Göteborgs stad
för samarbete med företag och organisationer

Bernt Svensén

2016-02-01

Innehållsförteckning

Uppdraget.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Sammanfattning	2
Bakgrund.....	3
Förstudier	3
Klimatsamarbeten i Sverige.....	3
Internationella organisationer.....	3
Göteborgs stads klimatarbete	Fel! Bokmärket är inte definierat. 4
Internationella mätverktyg.....	4
Hur fungerar de svenska städernas klimatsamarbeten?.....	Fel! Bokmärket är inte definierat. 5
Företagens drivkrafter att delta i ett klimatsamarbete.....	6
Klimatsamarbete enligt den “svenska stadsmodellen” alternativt med internationella mätverktyg.....	6
Möjliga kopplingar till andra klimatrelaterade nätverk	7
Värdskap – i stadens regi alternativt fristående organisation?	8
De kommunala bolagens roll.....	8
Definition av geografiskt område – Göteborgs kommungräns eller utvidgat område?	8
Kostnader för organisation för klimatsamarbete.....	9
Bilaga 3. Lokala klimatmål i Göteborg med koppling till näringslivet	10
Bilaga 4. Göteborgs Stads internationella plattformar kopplade till klimat.....	12

Uppdraget

Kommunstyrelsen i Göteborgs stad gav i juni 2013 Business Region Göteborg i uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg och söka samverka med organisationer och företag.

Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljömål.

Sammanfattning

BRG har låtit ta fram två förstudier som grund för utredningen. Den första om hur andra svenska städer arbetar med klimatsamarbete med företag. Den andra är en fördjupad förstudie om internationella mätverktyg. De viktigaste svenska exemplen på klimatsamarbeten är Stockholms klimatpakt, Uppsalas klimatprotokoll och Lunds/Kristianstads klimatallians.

I september 2014 antogs klimatprogrammet av kommunfullmäktige i Göteborg. Ambitionen är att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimatproblemet. För att nå målet behövs handling från såväl näringslivet som medborgarna. Göteborg vinner WWFs tävling och blir Sveriges klimatstad. Från hösten 2015 påbörjas staden rapporteringen som följer den internationella standarden Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC).

Såväl företag som städer kan använda internationella verktyg. Företag och organisationer använder sig av Green House Gas Protocol (GHG Protocol) och städer och regioner använder GPC.

Det finns flera drivkrafter för företagen att delta i ett klimatsamarbete. I grunden är det affärsmässiga drivkrafter men det finns också andra som belyses i utredningen.

Ett antal val och ställningstaganden behöver göras för att kunna starta ett klimatsamarbete.

I det första ställningstagandet finns två modeller att välja emellan för att starta ett klimatsamarbete. Den första är den modell som andra svenska städer arbetar utifrån. Den andra modellen baseras på att företagen använder GHG protocol. Båda modeller anses kunna ge ett betydande bidrag till stadens arbete att minska de klimatpåverkande utsläppen. Utredning anser dock att arbetet med internationella standarder ger bäst resultat i längden. Gothenburg Climate Partnership föreslås som namn för ett klimatsamarbete.

För att stärka klimatarbetet kan kopplingar göras till andra organisationer såsom WBCSD och SDSN.

Det andra ställningstagandet gäller värskapet - klimatsamarbete i stadens regi alternativt i fristående organisation. Det senare alternativet har flera fördelar framför det första.

Det tredje ställningstagandet är frågan om de kommunala bolagen skall delta som enskilda organisationer eller ingå under Göteborgs stad.

Det fjärde gäller vilken geografisk avgränsning som ska göras - Göteborgs kommungräns eller utvidgat område? Starka skäl talar för en utvidgning på sikt.

Oavsett vilken modell som väljs behövs en organisation för ett effektivt klimatsamarbete. Kostnaden uppskattas till tre miljoner kronor per år som kan delas med andra organisationer och företag. För att starta upp ett Gothenburg Climate Partnership behövs en heltidsresurs för ca en halv miljon kronor.

Bakgrund

BRG har låtit ta fram två förstudier som underlag för att utreda frågan om klimatprotokoll. Den första studien ger en omvärldsbild hur andra svenska städer och nätverk arbetar med frågan.

Efter den första studien förändrades förutsättningarna jämfört när uppdraget gavs. Göteborgs stad antog ett Klimatstrategiskt program i september 2014. I början av 2015 vinner staden WWFs Earth Hour City Challenges och blir Sveriges klimatstad.

Utnämningen har lett till att stadens klimatarbete efterfrågas alltmer i internationella sammanhang med ökat deltagande i internationella nätverk. Under hösten 2015 påbörjas klimatrapporteringen som följer den internationella standarden Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC). Dessa förändringar är av stor vikt för utredningen av klimatprotokoll.

Efter första förstudien inleds ett samarbete med Göteborg Handelshögskola som resulterar i en andra fördjupad förstudie. Förändringarna inom Göteborgs stad innebär att den andra studien fokuserar på hur det ser ut med standardiserade internationella mätverktyg för såväl företag som städer.

Förstudier

Den första förstudien (bilaga 1) ger en bild av hur andra svenska städer arbetar med klimatsamarbete med företag. Det gäller bl.a. Lund/Kristianstads klimatallians, Uppsalas klimatprotokoll och Stockholms klimatpakt.

Gemensamt för de svenska städernas klimatsamarbeten är att de inte använder sig av standardiserade, stabila och transparenta mät-, rapporterings- och utvärderingsinsatser. Den ger också exempel på initiativ som inte kommer från städer. Det är klimatsamarbeten mellan företag på nationell eller internationell nivå genom ett mer exklusivt urval av företag som ska uppfylla en standardiserad rapportering.

Den andra förstudien (bilaga 2) genomförde en fördjupad utredning av förutsättningarna och möjligheterna att utveckla ett klimatprotokoll för Göteborg. Den tar sin utgångspunkt i att finna en gemensam syn på utsläppens storlek, ursprung och orsak. Detta för att underlätta samverkan och säkerställa transparens och kommunicerbarhet vilket är avgörande för långsiktig effektivitet och legitimitet.

Båda förstudierna behandlar också organisation, medlemskap, budget, finansiering och namnförslag.

Klimatsamarbeten i Sverige

I Sverige finns det några lokala klimatsamarbeten mellan städer och näringsliv. De viktigaste är:
Stockholms klimatpakt

Uppsalas klimatprotokoll

Lunds/Kristianstads klimatallians

Förutom de lokala finns det också ett regionalt initiativ - Västra Götalandsregionens klimatinitiativ. Det drivs av CSR Västsverige men är inte speciellt aktivt idag.

Ett nationellt samarbete finns i form av Haga Initiativet som är en sammanslutning av 13 svenska företag.

Internationella organisationer inom klimatarbete för företag

Det finns några internationella organisationer av vikt för utredningen som bör nämnas. Det är World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) som leds av ca 200 vd:ar från några av världens största företag. Svenska medlemmar utgörs av: IKEA, SCA, Skanska, StoraEnso samt Sweco. WBCSD har tillsammans med World Resource Institute tagit fram det internationella redovisningsverktyget för klimatutsläpp The Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol). En annan global organisation är Climate Savers. Den drivs av WWF och har 21 internationella stora företag som medlemmar bl.a. SKF och AB Volvo.

Göteborgs stads klimatarbete

I september 2014 antogs ett klimatstrategiskt program för Göteborg av kommunfullmäktige. Ambitionen är att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimatproblem. Staden har i sitt klimatprogram lagt fast målet att 2050 har Göteborg en hållbar och rättvis utsläppsnivå av växthusgaser. Det innebär att dagens konsumtionsbaserade utsläpp måste minska med 75 procent, från dagens ca 8 ton koldioxid per invånare och år till 1,9 ton. För Göteborgs stad är det inte möjligt att nå klimatmålet utan handling från såväl näringslivet som medborgarna. I klimatprogrammet finns mål och strategier med kopplingar till näringslivet (bilaga 3).

Sedan klimatprogrammet antogs har Göteborgs stad uppmärksammats både nationellt och internationellt. År 2015 utsågs Göteborg till Sveriges klimatstad i WWFs tävling Earth Hour City Challenge (EHCC) för sitt klimatprogram, klimatåtgärder och gröna obligationer. Staden deltog också i WWFs globala EHCC tävling i Seoul. Göteborgs Stad blev därefter mer efterfrågade i internationella sammanhang och ökade sitt deltagande i internationella nätverk i väsentligt större utsträckning än tidigare och är nu anslutet till flera olika internationella plattformar (bilaga 4) som har syftet att minska klimatpåverkan genom åtaganden, rapportering eller samverkan. Kommunfullmäktige beslutade i september 2015 att ställa sig bakom Compact of Mayors och under hösten påbörjades rapporteringen som följer Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC).

Internationella mätverktyg för klimatpåverkande utsläpp

Det finns mät- och rapporteringsverktyg av internationellt accepterad standard som ger verksamheter möjligheter att förstå, kvantifiera och hantera sin växthusgaspåverkan. Dessa verktyg finns för såväl företag som städer. Företag och organisationer använder sig av Green House Gas Protocol (GHG Protocol) och städer och regioner använder Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories (GPC). Dessa är de två mest spridda och erkända systemen för att mäta och rapportera växthusgaser. Det gör det lättare för de som beräknar sina utsläpp att jämföra med andra.

Verktyg för företag - GHG Protocol – Corporate standard

Verktyget utvecklades av World Resources Institute (WRI) och World Business Council on Sustainable Development (WBCSD) som en global standard för mätning, hantering och rapportering av växthusgasutsläpp och lanserades 2001. Idag används GHG-Protocol av tusentals företag och organisationer världen över. Bland svenska företag kan nämnas SKF, Volvo, Eriksson, IKEA, SEB, Skanska, NCC och Astra Zeneca, men det finns även exempel på mindre företag med ett trettiotal anställda som använder det. Verktyget används också av Haga Initiativet och WWFs Climate Savers. Den stora spridningen gör att det blir lättare för de som beräknar sina utsläpp att jämföra med andra. Själva verktyget består av fem delar; Principer för beräkning och rapportering, Avgränsning av den

redovisande organisationen, Operationell avgränsning, Uppföljning av utsläpp över tid samt Extern redovisning.

För att öka översiktligheten struktureras beräkningen och redovisningen av organisationens klimatpåverkan utifrån en indelning i tre kategorier - scope 1, 2 och 3. Detta ger en tydlig bild av vilka utsläpp som är direkta (scope 1) eller indirekta (scope 2 och 3). Förenklat kan man säga att scope 1 är företagets utsläpp från den egna verksamheten (produktion/kontor, fordon), scope 2 är inköpt energi (el, värme, kyla) och scope 3 är utsläpp från verksamhetens hela värdekedja (från inköp, produktion till vara/tjänst).

Verktyg för städer - Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories (GPC)

Sedan 2014 finns det en global redovisningsstandard, utvecklat i samverkan mellan WRI, C40, ICLEI och med stöd av World Bank, UNEP och UN-HABITAT. Syftet är att möjliggöra för städer och samhällen att mäta och rapportera växthusgasutsläpp samt att utveckla strategier och handlingsplaner för att minska utläppen. Standarden skapar en stabil grund för verifiering vilket ger städer möjlighet att sätta mål, rapportera och hantera relevanta växthusgasutsläpp. En gemensam internationell vedertagen redovisningsstandard ger en grund att göra jämförelser mellan städer nationellt såväl som internationellt. Verktöget bygger i sin grundkonstruktion på existerande metoder för att beräkna och rapportera städers växthusgasutsläpp. Inledningsvis definieras ett geografiskt område där utsläppen beräknas i tre kategorier som till stor del överensstämmer med GHG Protocols indelning i tre s.k. scope. Scope 1 är växthusgasutsläpp från utsläppskällor i staden, scope 2 är utsläpp som uppstår som en konsekvens av användningen av el, fjärrvärme och fjärrkyla som produceras utanför staden och scope 3 inkluderar alla andra utsläpp som sker utanför staden som en konsekvens av aktiviteter i staden.

En överenskommelse kallad Compact of Mayors (CoM) slöts under FNs Climate Summit i New York 2014 mellan stadsnätverken ICLEI, C40 Cities Climate Leadership Group (C40) och United Cities and Local Governments (UCLG). Inom ramen för den uppmanas samtliga av nätverkens medlemsstäder att rapportera utsläpp, åtaganden och åtgärder enligt den nya gemensamma standarden GPC. Sedan hösten 2015 använder sig Göteborgs stad av GPC vilket är ett krav för att delta i Compact of Mayors.

Hur fungerar de svenska städernas klimatsamarbeten med företag

Utifrån den första förstudiens undersökning av svenska städers klimatsamarbeten kan några gemensamma drag urskiljas. Gemensamt för de svenska städernas klimatsamarbeten med näringslivet är följande:

- Städerna har ambitiösa klimatambitioner
- Avsaknad av krav på internationellt vedertagna och standardiserade mätinstrument (GHG protocol).
- Samarbetena drivs i kommunens regi.
- Företagen förhåller sig till kommunens klimatmål mer eller mindre bindande.
- Samarbetet är en arena för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

- Varierande aktivitetsgrad – från ett möte per år till ett systematiskt arbete. Från medlemskap med avgift till inga krav på medlemskap.

Företagens drivkrafter för att delta i ett klimatsamarbete

Resultaten från COP 21 i Paris har stor betydelse inte bara på internationell och nationell nivå utan även för städer och företag. Enorma investeringar kommer att ske i åtgärder för att minska klimatpåverkande utsläpp. Allt fler företag involveras i omställningen till en "low carbon economy". Det innebär dels att leverera tjänster och produkter men också att minska sin egen verksamhets klimatpåverkan.

Det finns flera drivkrafter för företagen att delta i ett klimatsamarbete med Göteborgs stad. I grunden är det givetvis rent affärsmässiga drivkrafter men det handlar också bl.a. om att skapa attraktionskraft för att behålla och rekrytera personal. Det handlar också om vara med i ett större sammanhang, att komma i kontakt med politiken och vara delaktig i det som sker i hemmastaden. Affärsmässiga skäl:

- Kunderna kräver klimatarbete
- Minskar kostnaderna genom energieffektivisering, etc.
- Stärker varumärket
- Skapar nya affärsområden och nya kunder

Klimatsamarbete enligt den "svenska stadsmodellen" alternativt med "internationella mätverktyg"

Det finns det två modeller att välja emellan för att starta ett klimatsamarbete. Den första är den modell som andra svenska städer arbetar utifrån. Vi utgår från Uppsalas klimatprotokoll (som är den mest ambitiösa):

Företag och organisationer bjuds in till att gemensamt anta klimatutmaningen och bidra till att uppnå kommunens klimatmål. Företagen blir medlemmar och betalar en avgift. Det finns dock inga krav på att använda standardiserade mätverktyg. En organisation bildas med styrgrupp, arbetsgrupp, medlemsmöten, fokusgrupper och rundabordsmöten (där företagen träffar politikerna). Varje medlem ställer upp egna klimat- och energimål (utifrån kommunens mål), som sedan nås via samverkan. Medlemmarna drar nytta av varandras erfarenheter och utvecklar ny kunskap i gemensamt arbete i form av projekt. Etappmål sätts upp och följs upp av klimatbokslut.

Den andra modellen för ett klimatsamarbete baseras på att företagen använder GHG protocol. Göteborgs stads ambitiösa klimatmål förutsätter en samverkan med näringslivet med utgångspunkt i en gemensam syn på utsläppens storlek, ursprung och orsak. En gemensam plattform där företagen rapporterar sin klimatpåverkan enligt redovisningstandarden GHG Protocol och staden enligt GPC. Samarbetet bör vara öppet för företag som är beredda att minska sina växthusgasutsläpp och öka energieffektiviseringen och ansluter till stadens övergripande klimatmål samt använder GHG protocol. Utifrån en gemensam syn och användning av standardiserade mät- och redovisningsverktyg relateras målsättningar, rapportering, uppföljning, kommunikation och styrning. Inom ramen för en gemensam plattform kan också ramarna för mer företagsspecifika åtaganden eller nyckeltal tas fram. Man kan tänka sig en utvecklingskala med företag som vill börja använda GHG protocol till de som redan är på scope 3. Målet bör vara att deltagande företag rör sig mot scope 3. Genom

klimatsamarbetet sker en kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsöverföring som resulterar i genomförande av klimatrelaterade projekt.

Den första modellen innebär att standardiserade mätverktyg inte används av företagen. Troligtvis medför det ett merarbete att få tillstånd en gemensam syn på mätning och rapportering. Samtidigt kan det av företagen upplevas som än lägre tröskel för att delta i ett klimatsamarbete jämfört med den andra modellen. Dock blir det svårt att jämföra sig med andra företag eller klimatsamarbeten nationellt och internationellt. Möjligheterna till benchmarking och till samarbeten nationellt och internationell minskar. Det medför att kommunikationen utåt inte blir speciellt effektiv för att visa unikiteten i klimatsamarbetet eller stärka det egna varumärket.

Den andra modellen med GHG protocol och GPC innebär en unik och effektiv form för samverkan. För att matcha Göteborgs stads ambitionsnivå - genom användandet av GPC - så behöver företagen använda GHG protocol. Användandet av en internationell vedertagen redovisningsstandard ökar inte bara trovärdigheten för stadens och företagets agerande och kommunikation i allmänhet, utan det ger även ökad legitimitet i kommunikationen med viktiga intressenter på t ex finansiella marknader (jfr Göteborgs utfärdande av gröna obligationer). Det är också en viktig grund för att göra jämförelser mellan städer nationellt såväl som internationellt. Möjligheterna för benchmarking och samarbeten ökar liksom stärkandet av varumärke för såväl staden som företagen. Nackdelen kan vara svårigheter för mindre företag att ansluta sig, vilket därför kan kräva en utformning med differentierade anslutningskrav kopplat till företagsstorlek. Det skulle för mindre företag kunna röra sig om krav på miljöledningssystem eller liknande. Inom ramen för ett klimatprotokoll skulle man också kunna välja att specifikt lyfta fram och premiera mindre företag med extra innovativa klimatlösningar.

Den andra modellens strävan mot scope 3 ansluter till det bredare angreppssätt som Göteborgs Stads klimatprogram har där konsumtionens klimatpåverkan inkluderas i mål och strategier. I företagets fall handlar det om att ta ansvar för varor och tjänster ur ett livscykelerspektiv inklusive klimatpåverkan i användarskedet. Med tanke på näringslivets karaktär i Göteborgsområdet med ett stort exportberoende kan företagen ta ett stort globalt ansvar i linje med målet om en hållbar och rättvis utsläppsnivå.

Det finns många namnförslag för klimatsamarbete. Utredningen förslår Gothenburg Climate Partnership. Båda modellerna anses kunna ge ett betydande bidrag till stadens arbete att minska de klimatpåverkande utsläppen. Utredning anser dock att arbetet med internationella standarder ger bäst resultat i längden.

Möjliga kopplingar till andra klimatrelaterade nätverk

Det är möjligt att göra kopplingar till en rad andra organisationer för att stärka klimatarbetet:

WBCSD (World Business Council for Sustainable Development)

På GU/Handels har det skapats en nationell nod som kan erbjuda en koppling till en internationell arena. WBCSD har bedrivit flera projekt inom 'Innovative City-Business Collaboration'. Det bör undersökas närmare om Gothenburg Climate Partnership skulle kunna utgöra ett s.k. chapter – en lokalavdelning i WBCSD.

SDSN (Sustainable Development Solutions Network)

SDSN utgör ett FN-initiativ som syftar till att utnyttja lokala kommersiellt fungerande lösningar och skala upp dessa till en global nivå. GU/Chalmers har nyligen erhållit värdskapet för den Nordeuropeiska noden. Exempelvis kan klimatsamarbetet utgöra en av de lösningar som exponeras globalt genom SDSN.

GAME (Göteborg Action for Management of the Environment)

Utgör en nod avseende miljö- och klimatrelaterade frågor för näringslivet i Västra Götaland

Värdskap - i stadens regi alternativt fristående organisation

Det finns två alternativ avseende värdskapet:

Det första alternativet är att klimatsamarbetet styrs och leds av staden/dess organisationer. Så är ju fallet i Uppsala och Stockholm. Det innebär en administrativt enkel lösning.

Det andra alternativet är att värdskapet förläggs i en separat, från staden fristående, organisation. Den kan vara samägd mellan t.ex. Göteborgs stad, Västra Götalandsregion och Västsvenska Handelskammaren/näringslivet.

Det finns givetvis både för och nackdelar i båda alternativen men utredningen förordar det andra alternativet med ett delat värdskap, då ett gemensamt ansvar ger bättre förutsättningar för att skapa engagemang hos näringslivet. Ytterligare fördelar som är värda att påpeka - fler företa och organisationer kan involveras lättare med fler samarbetspartners. Kontaktytorna utåt lokalt och internationellt blir större.

De kommunala bolagens roll

Ytterligare en fråga att ta ställning till är om de kommunala bolagen ska delta i klimatsamarbetet som enskilda organisationer eller ingå i Göteborgs stad och därmed företrädas av staden.

Det finns fördelar att de kommunala bolagen deltar i form av ökad interaktion - att de kommunala bolagen skapar kontakter med näringslivet och därigenom blir aktivare. Å andra sidan ingår de kommunala bolagen i stadens totala beräkningar.

Definition av geografiskt område – Göteborgs kommungräns eller utvidgat område?

Vilken geografisk avgränsning ska göras för ett klimatsamarbete med näringslivet och andra organisationer?

Stadens klimatprogram gäller inom Göteborgs kommungräns. Samtidigt ingår stadens företag och invånare i en gemensam arbetsmarknadsregion som i sin tur är en del i ett karaktäristiskt Västsvenskt näringsliv. Genom att anlägga ett regionalt perspektiv på klimatprotokollets arbete skulle fler företag kunna involveras samtidigt som det blir möjligt att arbeta med ett systemperspektiv på flera viktiga områden som har betydande klimatpåverkan, t ex transporter, energi och mat. Som ett första steg kan det vara klokt att skapa ett samarbete för företag verksamma i Göteborg, men det finns starka skäl att på sikt låta den geografiska utsträckningen omfatta företag inom Göteborgsregionen och i

det längre perspektivet Västragötalandsregionen. Det betyder inte att Göteborgs klimatprogram hamnar i bakgrunden eller att själva namnfrågan behöver påverkas. Göteborgs klimatmål är en nedbrytning av det nationella miljömålet - Begränsad klimatpåverkan - och ligger även väl i linje med de regionala klimatmålen. Klimatprotokollet har sitt säte i Göteborg och staden utgör dess naturliga centrum, motor och internationella identitet.

Kostnader för organisation för klimatsamarbete

Oavsett vilken modell som väljs enligt ovan så kommer det att behövas en väl bemannad organisation för att driva ett klimatprotokoll. Förstudierna indikerar en kostnad på två till tre miljoner per år med en bemanning på tre personer (chef, kommunikatör, strateg/klimat expert).

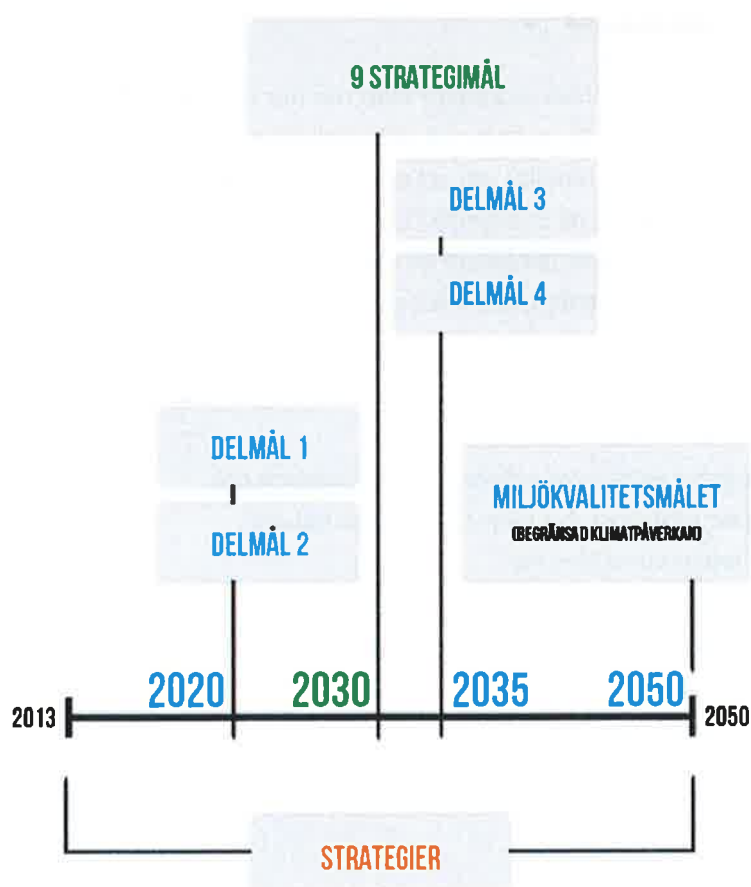
Kostnaderna föreslås fördelas mellan Göteborgs stad, VGR och företagen. Det bör också undersökas om det går att söka medel från EU, Naturvårdsverket m.fl.

För att starta upp ett klimatprotokoll behövs en person på heltid för att driva frågan. Uppskattningsvis behövs 500 000 kr.

Bilaga 3. Lokala klimatmål i Göteborg med koppling till näringslivet

(Källa: Svante Sjöstedt Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad)

Göteborg har 12 lokala miljömål varav ett är 'begränsad klimatpåverkan' och som ska nås 2050. För att nå Begränsad klimatpåverkan finns ett antal delmål och strategimål. I Klimatstrategiskt program för Göteborg som antogs av kommunfullmäktige den 4 september 2014 finns samtliga klimatmål och strategier samlade. Målstrukturen sammanfattas i figuren nedan. De exakta formuleringarna framgår av bilagor. Målen kan ha antingen produktions- eller konsumtionsperspektiv. I de flesta fall omfattar klimatmålen hela göteborgssamhället medan strategierna visar hur målen ska nås kopplat till det ansvar förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad har.

Mål

Mål med tydlig koppling till stadens näringsliv:

- **Begränsad klimatpåverkan** är det övergripande målet till 2050 och förutsätter att alla viktiga aktörer i Göteborg agerar, såväl offentliga aktörer som näringsliv och civilsamhälle.
- **Delmål 3** om minskade produktionsbaserade utsläpp är beroende av att näringslivet minskar sina utsläpp inom kommunen.

- **Strategimål 2** om att minska totala energianvändningen per invånare inkluderar industrins energiförbrukning.

Mål med viss koppling till näringsliv:

- **Delmål 1, 3 och 4** är delvis beroende av näringslivet. Delmål 1 avser produktionsbaserade utsläpp exklusive ETS, vilket utesluter de stora punktutsläppen. Delmål 3 avser energiförbrukning i bostäder inklusive privata fastigheter. Delmål 4 avser de totala konsumtionsbaserade utsläppen per person där näringslivet har en viktig roll i att utveckla varor och tjänster som minskar livsstilsrelaterade utsläpp.
- **Strategimål 4 och 5** avser utsläpp från vägtrafik och sjöfart där delar av utsläppen kommer från näringslivets transporter och där näringslivets logistiklösningar och produktutveckling av t.ex. fordon och fartyg har stor betydelse.

Strategier

Strategier med tydlig koppling till näringslivet

Strategi 8, 9, 15, 23 och 24. Även om klimatprogrammet strategier talar om hur Göteborgs Stads organisation ska agera för att nå klimatmålen, så är de i många fall direkt eller indirekt beroende av näringslivet. Extra tydligt är detta för strategi 8 som handlar om att energieffektivisera Göteborgs privata fastighetsbestånd och strategi 9 om att driva på energieffektiviseringen inom industrin. Strategierna 15, 23 och 24 handlar mer om ett indirekt beroende av näringslivet att utveckla produkter och tjänster som minskar påverkan från fordon, bränslen samt från fritids- och semesteraktiviteter.

Läs mer på: www.goteborg.se/klimatprogram www.wwf.se/ehcc <http://carbons.org>
www.covenantofmayors.eu www.compactofmayors.org <http://tap-potential.org>
www.sustainia.me/cities www.iclei.org www.eurocities.eu

Bilaga 4. Göteborgs Stads internationella plattformar kopplade till klimat

(Källa: Svante Sjöstedt Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad)

Göteborgs Stad är anslutet till flera olika internationella plattformar som har syftet att minska klimatpåverkan genom åtaganden, rapportering eller samverkan. I vissa fall ingår klimatanpassning.

Earth Hour City Challenge (EHCC)

EHCC är en global årlig stadsutmaning som Världsnaturfonden (WWF) erbjuder städer att delta i och där deltagarna rapporterar in sina lokala klimatmål, klimatåtgärder, utsläpp och annan data. En internationell jury utser i ett första steg nationella vinnarstäder och slutligen en Global Earth Hour Capital. År 2015 utsågs Göteborg till Sveriges klimatstad. Klimatanpassning ingår i rapporteringen. Rapportering sker på den publika plattformen Carbonn.

Covenant of Mayors

År 2009 undertecknade kommunstyrelsens ordförande i Göteborgs Stad Covenant of Mayors (på svenska Borgmästaravtalet eller Borgmästaråtagandet). Initiativet kommer från EU-kommissionen och syftar till att städerna förbinder sig att gå längre än EU:s 20/20/20-mål. Göteborg har fullföljt den rapportering och de aktiviteter som vi förbundit oss till. Klimatanpassning kan komma att ingå genom initiativet Mayors Adapt. Rapportering sker till Covenant of Mayors Office.

Compact of Mayors

Compact of Mayors är ett globalt initiativ lanserat av C40, ICLEI och UCLG med stöd av FN för att få städer att minska växthusgasutsläppen. Städerna förbinder sig att rapportera utsläpp och antagna klimatmål. Kommunfullmäktige beslutade 10 september 2015 att ställa sig bakom Compact of Mayors. Under hösten 2015 påbörjas rapporteringen som följer Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC). Rapportering sker på plattformen Carbonn. Göteborg avser initialt att göra en så fullständig rapportering som möjligt inför FN:s klimatmöte i Paris, COP21. Städer som är anslutna har tre år på sig att uppfylla krav på mål och rapportering, inklusive konsumtionsbaserade utsläpp (scope 1-3) och klimatanpassning.

Transformative Action Program (TAP) och Cities100

Göteborgs Stad bidrar med exempel på våra främsta klimatåtgärder i uttagningen av 100 stycken s.k. TAP's. Initiativet kommer från ICLEI och lanseras officiellt i Paris på COP21 och syftar till att lyfta fram och stimulera de lokala innovativa åtgärder som lett till stora investeringar i att minska klimatpåverkan eller klimatanpassning. Rapporteringen sker på plattformen Carbonn. Även organisationen C40 har ett liknande initiativ; Cities100 där Göteborgs Stad också har skickat in bidrag.

ICLEI

Göteborgs Stad är medlemmar i den globala organisationen ICLEI - Local Governments for Sustainability. Klimatfrågan har hög prioritet i organisationen, men även andra miljöfrågor. ICLEI står bakom initiativ som Compact of Mayors och TAP's. Den senaste globala finalen i EHCC skedde på ICLEI World Congress i Seoul. Göteborgs Stad planerar att primärt agera via ICLEI's plattformar på COP21.

Eurocities

Göteborgs Stad är med i Eurocities, ett Europeiskt nätverk för städer. Där är vi bl.a. med i en arbetsgrupp för erfarenhetsutbyte, påverkan m.m. kring klimat-, energi- och luftkvalitetsfrågor.

BUSINESS REGION
GÖTEBORG

2016-04-18

Till
Styrelsen i
Business Region Göteborg AB

Ärende: Beslut om utredning angående klimatprotokoll

Styrelsen beslutade på föregående styrelsemöte att återremittera ärendet mot bakgrund av att styrelsen vill ha förtydliganden kring

1. Organisationsform
2. Finansiering, samt
3. ett förslag till ett tydligare ställningstagande från BRG:s styrelse.

Dessa frågeställningar belyses i bifogat tjänsteutlåtande.

Styrelsen föreslås besluta att

- 1/ Uppdraget att utreda ett klimatprotokoll är fullgjort
- 2/ Förorda ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag.
- 3/ Överlämna utredningen till Kommunstyrelsen

Business Region Göteborg AB

Patrik Andersson, VD

BUSINESS REGION
GÖTEBORG

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2016-04-18

Ansvarig
Bernt Svensén

Beslut om utredning angående klimatprotokoll

Förslag till beslut

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutar att:

- 1/ Uppdraget att utreda ett klimatprotokoll är fullgjort
- 2/ Förorda ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag.
- 3/ Överlämna utredningen till Kommunstyrelsen

Sammanfattning

1) Uppdraget:

Kommunstyrelsen i Göteborgs stad gav i juni 2013 Business Region Göteborg i ”uppdrag att utreda ett klimatprotokoll för Göteborg och söka samverka med organisationer och företag. Miljöförvaltningen medverkar som kunskapspartner och som ansvarig för stadens miljömål.” I motionen står också ”... viktigt att ta hänsyn till pågående projekt och befintliga strukturer. Som grund för utredningen har BRG låtit ta fram två förstudier Den första förstudien behandlar svenska städernas klimatsamarbete med företag. Den andra är en fördjupad förstudie om klimatsamarbete baserat på internationella mätverktyg.

Under utredningens gång har förutsättningarna förändrats vilket påverkat och försenat utredningen. I september 2014 antogs klimatprogrammet av kommunfullmäktige. I programmet inkluderas utsläppen av växthusgaser från konsumtion vilket internationellt sett är unikt. Ambitionen är att Göteborg ska vara en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimatproblem. För att nå målet behövs handling från såväl näringslivet som medborgarna. Göteborg vinner WWFs tävling 2015 och blir Sveriges klimatstad. Under hösten 2015 påbörjar staden sin rapportering som följer den internationella standarden Global Protocol on Community-scale GHG Emissions (GPC).

Utredningen föreslår att ett klimatprotokoll, i form av ett långsiktigt, organiserat samarbete mellan Göteborgs stad, organisationer och företag, upprättas för att bidra till att nå stadens klimatmål.

2) Grunden för ett klimatsamarbete bör baseras på ett användande av internationella standarder för mät- och redovisningsverktyg. Såväl företag som städer kan använda internationella verktyg. Företag och organisationer använder sig av Green House Gas Protocol (GHG Protocol) och städer och regioner använder GPC.

BRG har varit i kontakt med: AB Volvo, SKF, Climate Savers, WWF, Haga initiativet, SDSN/GU, Stockholms stad och VGR.

Några av företagen i Göteborgsregionen som använder GHG protocol:

Astra Zeneca, NCC, Skanska, SEB, IKEA, Ericsson, AB Volvo, SKF, Swedavia, Akzo Nobel, Preem, Folksam, Stena Recycling, JM, SBAB, Catena, Elanders, Lindex, HM och Castellum.

Samarbetet är öppet för företag och organisationer som ansluter till stadens övergripande klimatmål och är beredda att minska sina växthusgasutsläpp och öka energieffektiviseringen. För att få en gemensam syn på utsläppens storlek, ursprung och orsak använder företag och organisationer GHG Protocol och staden GPC. Målsättningar, rapportering, uppföljning, kommunikation och styrning relateras utifrån de standardiserade mät- och redovisningsverktygen. Inom GHG Protocol finns tre olika kategorier (scope 1-3) för beräkning och redovisning av organisationens utsläpp av växthusgaser. I den tredje kategorin inkluderas även utsläpp som härrör från konsumtion. Därigenom kan företag och organisationer bidra till stadens klimatmål även vad gäller utsläpp från konsum. Ett mål för deltagande företag är att gå från scope 1 till scope 3.

För mindre företag kan det vara svårigheter att använda GHG Protocol för att ansluta sig till klimatsamarbetet då arbetsinsatsen står i proportion till företagets storlek och utsläpp. Utredningen föreslår därför differentierade anslutningskrav kopplat till företagsstorlek och utsläppsmängder. Det kan röra sig om krav på miljöledningssystem eller liknande. Inom ramen för ett klimatprotokoll skulle man också kunna välja att specifikt lyfta fram och premiera mindre företag med extra innovativa klimatlösningar.

Jämfört med andra svenska städernas klimatsamarbeten, som inte grundar sig på internationella standarder, finns det stora fördelar med ovanstående modell:

- det är en unik och effektiv form för samverkan
- företagen kan bidra till stadens klimatmål även vad gäller konsum
- ger ökad trovärdighet och legitimitet för stadens och företagens agerande och kommunikation i allmänhet
- utgör en grund för jämförelser med andra klimatsamarbeten nationellt såväl som internationellt
- möjligheterna för benchmarking och samarbeten ökar
- stärker varumärke för såväl staden som företagen (lokalt, nationellt och internationellt).

3) Organisationsform

Organisationsformen för ett klimatsamarbete har belysts i förstudierna - i stadens regi alternativt i en från staden fristående organisation. Utredningen finner att det inte är önskvärt med ytterligare organisationer utöver de som redan finns inom Göteborgs stad. Utredningen föreslår därför att värdskapet för ett klimatsamarbete ligger hos BRG och drivs i projektform under 3-5 år för att utvecklas. BRG initierar, driver och utvecklar projektet. När projektet är moget undersöks om det kan knopas av som en fristående verksamhet.

Ett projekt för klimatsamarbete, the Gothenburg Climate Partnership/Göteborgs partnerskap för klimatet, läggs på BRG med ett team på tre personer. Teamet består av en chef (med goda kontakter med näringslivet), en kommunikatör och en klimatexpert. Till teamet kopplas ytterligare en klimatexpert från Miljöförvaltningen. En styrgrupp bildas med några av stadens organisationer samt externa samarbetspartners som t.ex. Västra Götalandsregionen, Västsvenska Handelskammaren, SDSN, WBCSD och några av de större företagen. Organisationer och företag bjuds in att delta som medlemmar i partnerskapet.

Arbetsgrupper/sektorsgrupper bildas för olika områden. Klimatsamarbetet bör, där så är möjligt, kopplas till:

- strategiska rundabordsamtal med politiker
- stadens demo/testarenor
- stadens innovationsplattform
- stadens gröna obligationer

Utredningen föreslår att ett geografiska området för samarbetet gäller för företag verksamma inom Göteborgsregionen.

De kommunala bolagen ingår i stadens totala beräkningar. Utredningen föreslår att de två kommunala bolag inom Göteborgs stad som har störst klimatpåverkan dvs. Göteborg Energi och Göteborgs Hamn, deltar som enskilda bolag i klimatsamarbetet. Skälet är att det kan ge ökad interaktion mellan dem och näringslivet.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt ovan behövs en organisation på tre personer för att driva ett klimatprotokoll. Kostnaderna (baserat på förstudiernas beräkningar) för detta uppskattas till tre miljoner kr per år (under de första tre åren). Staden finansierar projektet med 1,5 miljoner kr/år i stadens budgetförfarande.

Medfinansiering på lika mycket - 1,5 miljoner kr/år - söks hos VGR. Allteftersom företagen ansluter sig till klimatprotokollet utökas budgeten för aktiviteter, projekt, etc.

Utredningen bedömer att det behövs en person på heltid för att samordna och starta upp ett klimatprotokoll. Kostnaden för staden uppskattas till 500 000 kr.

KLIMATPROTOKOLL OCH OLIKA PERSPEKTIV

Barnperspektivet

Insatser som stimulerar minskningar av klimatpåverkande gaser ger en ökad trygghet för barn och ungdomar och deras framtid och liv. Klimatprotokollet har fokus på energi och energieffektivisering men också förändrad och hållbar konsumtion i syfte att minska klimatpåverkan. Åldersgruppen barn och unga är en viktig målgrupp.

Jämställdhetsperspektivet

Ett klimatsamarbete i form av ett klimatprotokoll berör både män och kvinnor i olika åldrar i samma utsträckning. Energi och energieffektivisering men också förändrad och minskad konsumtion i syfte att minska klimatutsläppen påverkar såväl kvinnor som män.

Mångfaldsperspektivet

Ett klimatsamarbete i form av ett klimatprotokoll berör människor oavsett kön, ålder, familjesituation, etnisk bakgrund, sexuell läggning, funktionshinder, religion eller annan trosuppfattning i samma utsträckning. Energi och energieffektivisering men också förändrad och minskad konsumtion i syfte att minska klimatutsläppen påverkar gruppen.

Miljöperspektivet

Ett klimatprotokoll bidrar till att uppnå såväl Göteborgs stads klimatmål, som regionens och Sveriges. Det bidrar också till att Europa 2020-strategins tre miljömål uppfylls: 20 % mindre växthusgasutsläpp, 20 % ökning av förnyelsebar energi, 20 % ökning av energieffektivitet.

Omvärldsperspektivet

Några svenska städer har ett klimatsamarbete med näringslivet (använder dock inte internationella standarder), det gäller bl.a. Stockholm, Uppsala och Lund/Kristianstad. Därutöver finns det nationella samarbetet Hagainitiativet och det internationella samarbetet Climate Savers.

Ett klimatprotokoll enligt utredningens förslag bidrar till att öka kännedomen både nationellt och internationellt om Göteborg och näringslivet i ett unikt samarbete. Samarbetsmodellen och resultaten kan spridas i ett stort antal internationella nätverk för så väl städer som näringsliv.